

Pri pohľade na škálu publikovaných listov vidieť, že autorka k tomuto výberu pristupovala veľmi zodpovedne a s citom. Jednotlivé kapitoly totiž zaznamenávajú pestrú paletu životných príbehov. Táto skutočnosť upozorňuje jednak na fakt, že antisemitská politika sa dotkla všetkých vrstiev židovskej menšiny – cez lekára, právnika, obuvníka až po robotníčku. Ale tiež upozorňuje, že holokaust nie je len tragédiou jeho obetí, ale celej spoločnosti. V mikropříbehoch nájdeme obavy, sklúčenosť, neistotu, ale tiež odvahu, nádej a lásku. Pre čitateľa je to o to silnejší zážitok, že ide o ľudí žijúcich na Slovensku, skutočných ľudí ako sme my zo slovenských dedín a miest. Do spleti osudov Židov – židovských rodín zaradila aj jeden príbeh Slováka – arizátora, ktorý sám seba kládol do úlohy ukrivdenej obete a taktiež adresoval list do kancelárie prezidenta. Posledným je pre zmenu príbeh evanjelického kňaza, ktorý Židom vystavoval krstné listy, aby ich zachránil pred neľútostnou antisemitskou mašinériou. Niektoré z rozprávání siahajú aj do obdobia ďalšej totality, do obdobia po roku 1948. Pre mnohé obete ľudského režimu totiž ani po skončení 2. svetovej vojny nenastalo obdobie pokoja a radosti.

Recenzovaná kniha je o to hodnotnejším dielom, že ku každému mikropříbehu musela autorka pristupovať individuálne, čím bol výskum prirodzene náročnejší. Slová listov sú nabité emóciami, ktorých adresáti videli v osobe prezidenta a kňaza svoju jedinou nádej, nádej na záchranu. Stav hlavných aktérov väčšmi vystihujú tieto slová: „sú odkázaní na milosrdenstvo tých, čo slovo milosrdenstvo vo svojom slovníku nemajú“. Na hodnote publikácie pridávajú aj autentické prílohy v podobe naskenovaných archívnych dokumentov. Za poďakovaním tiež čitateľ nájde doslov od slovenského reportéra a fotografa Andreja Bána. Pokiaľ po knihe siahne historik, rozhodne ocení presné zdroje priradené k jednotlivým kapitolám uvedené na konci publikácie (s. 200-215). Za pripomenutie stojí aj veľmi pekná a decentná grafická úprava celej knihy.

Vadkerty sa jej niekoľkoročnou prácou podarilo čitateľom predostrieť zaujímavé spektrum konkrétnych ľudských mikropříbehov, ktoré pomáhajú vytvoriť komplexnejší a najmä ľudský obraz holokaustu na Slovensku. Po prečítaní recenzovaného diela obeť obľudnej rasovej politiky a inštitucionalizovaného antisemitizmu strácajú svoju anonymitu a už viac nie sú číselné štatistiky, ale konkrétni ľudia.

Viktória Rigová, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre